

***„Profil
neuropsychologiczny
dziecka z zespołem
FAS”***

***Justyna Soja-Sularz – psycholog
Poradni Psychologiczno-
Pedagogicznej nr 2 w
Białymstoku***

- **Fetal Alcohol Syndrome (FAS)** jest to zespół nieprawidłowości, stwierdzany u niektórych matek spożywających alkohol w okresie ciąży.
- Następuje on w wyniku picia alkoholu przez kobiety ciężarne. Wówczas alkohol przenika przez łożysko i jest wchłaniany w całości przez dziecko, uszkadzając płód nieodwracalnie, nawet wtedy kiedy matka tego nie odczuwa.
- **Zespół alkoholowy płodu (FAS)** wiąże się z fizycznymi, umysłowymi i behawioralnymi anomaliami.

- Skutki używania alkoholu przez kobiety ciężarne mogą być różne, dlatego nie wszystkie dzieci obciążone zespołem będą do siebie podobne.
- Niektóre z nich będą w większym stopniu obciążone niż pozostałe. Jedne będą wykazywać fizyczne deformacje, inne behawioralnych zaburzenia. Część będzie charakteryzować się lekkim upośledzeniem umysłowym. Wiele spośród nich będzie miało trudności w nauce i w kontaktach społecznych.

Na wystąpienie u dziecka Alkoholowego Zespołu Płodowego ma wpływ:

- częstotliwość spożywania alkoholu;
- ilość alkoholu spożytego przez kobietę w trakcie ciąży;
- stadium rozwoju płodu w momencie narażenia na wpływ alkoholu;
- faza ciąży, w trakcie, której kobieta spożywa najwięcej alkoholu;
- stan odżywienia kobiety w ciąży;
- przyjmowanie przez kobietę w ciąży innego rodzaju środków;
psychoaktywnych;
- czynniki genetyczne w odniesieniu do płodu;
- czynniki genetyczne w odniesieniu do kobiety w ciąży;
- ogólny stan zdrowia kobiety w ciąży.

- **Spożycie alkoholu w I trymestrze ciąży:**
- uszkadza mózg;
- osłabia rozwój komórek;
- atakuje główne organy płodu takie jak serce czy nerki;
- prowadzi do deformacji twarzy;
- powoduje poronienia.
- **Spożycie alkoholu w II trymestrze ciąży:**
- osłabia rozwój mózgu;
- powoduje poronienia zagrażające życiu matki;
- uszkadza mięśnie, skórę, gruczoły, kości i zęby.
- **Spożycie alkoholu w III trymestrze ciąży:**
- osłabia rozwój mózgu i płuc;
- prowadzi do zaburzenia rozwoju wzrostu.

Pełnoobjawowy FAS spełnia 4 kryteria diagnostyczne:

- opóźniony wzrost zarówno przed, jak i po urodzeniu;
- uszkodzenie mózgu, którego skutkiem są zaburzenia neurologiczne, opóźniony rozwój, niedorozwój umysłowy, zaburzenia zachowania, trudności w uczeniu się;
- charakterystyczne rysy twarzy: małe oczodoły, krótki nos, płaska twarzoczaszka, wąska górna warga, mała szczęka, brak rynienki podnosowej;
- potwierdzone wywiadem spożywanie alkoholu przez matkę w czasie ciąży.

- Dzieci, które nie posiadają pełnoobjawowego FAS, ale w życiu płodowym były narażone na działanie alkoholu są diagnozowane jako osoby obarczone **Fetal Alcohol Effects (FAE)**.

Fizyczne właściwości FAS i FAE

- niska waga urodzeniowa;
- mała waga w stosunku do wieku;
- mała głowa;
- niedobór wzrostu;
- zaburzenia rozwojowe.

Deformacje twarzy:

- małe, szeroko rozstawione oczy;
- skrócone szpary powiekowe;
- opadające powieki;
- krótkowzroczność;
- zez;
- krótki zadarty nos;
- wygładzona rynienka podnosowa;
- brak czerwieni wargowej, cienką górną wargą;
- płaska środkowa część twarzoczaszki;

- słabo rozwinięta szczęka, małożuchwie;
- duże lub źle ukształtowane uszy;
- wąskie czoło;
- zmarszczka kącika oka;
- małe, szeroko rozstawione oczy;
- nierozwinięte paznokcie u rąk i nóg;
- krótka szyja;
- słaba koordynacja wzrokowo- ruchowa;
- problemy ze słuchem;
- anormalności stawów i kości.

Dzieci z FAS/FAE mają uszkodzenie mózgu,

- Alkohol zaburza proliferację i migrację komórek mózgowych, czego skutkiem są zaburzenia strukturalne w jego rozwoju.
- Prenatalne działanie alkoholu może także zaburzyć elektrofizjologię i neurochemiczną równowagę mózgu, dzięki czemu bodźce nie są transmitowane tak skutecznie i dokładnie, jak powinny.
- U niektórych dzieci z FAS/E system połączeń synaptycznych w mózgu jest dysfunkcyjny i powoduje niewłaściwą pracę receptorów.

Dzieci z FAS/FAE bardzo często wykazują problemy z zachowaniem

- nadaktywność;
- nieustępliwość;
- pasywność;
- impulsywność;
- drażliwość;
- problemy ze snem;
- złośliwość;
- nadwrażliwość na dotyk i dźwięk;
- trudności z adaptacją;
- problemy z organizacją;
- niska samoocena;
- trudności z samokontrolą;
- łatwość popadania w stany depresyjne;
- problemy ze sferą seksualną.

Dzieci z FAS/FAE bardzo często mają problemy z nauką

- **słaba pamięć, zwłaszcza krótkotrwała**, która pozwala funkcjonować w codziennym życiu (dzieci zapominają o podstawowych życiowych sprawach i obowiązkach, mają trudności z zapamiętaniem daty urodzenia lub miejsca zamieszkania)
- częste zaburzenia **pamięci słuchowej**, zwłaszcza materiału werbalnego
- trudności z **pamięcią przestrzenną**, drżenia kinetyczne, zaburzenia uwagi i opóźnienie reakcji na bodziec

- zaburzenia **pamięci przestrzennej**, trudności z rozpoznaniem wcześniej obserwowanych obiektów i zaburzone postrzeganie,
- zazwyczaj dziecko pomimo, że posiada określony zasób informacji, nie potrafi ich wykorzystać w konkretnej sytuacji, wiązać nowe informacje z uprzednimi doświadczeniami;
- Nauka tych osób jest niesystematyczna, przeplatana okresami, w których dziecku łatwo jest przyswoić nowe informacje z okresami, w których ma ono problemy z zapamiętywaniem i umiejętnością wykorzystania wcześniej zdobytej wiedzy.

Dzieci z syndromem FAS mają także problemy z:

- **myśleniem abstrakcyjnym** – abstrakcyjne myślenie stanowi niewidzialną podstawę funkcjonowania świata;
- **myśleniem przyczynowo-skutkowym**, wyobraźnią – osoby z FAS nie potrafią wyobrazić sobie tego, czego nie doświadczyły;
- **uogólnianiem** – brakuje im plastyczności w procesie myślenia;
- **poczuciem czasu** – nie potrafią dopasować pewnych czynności do określonych godzin, nie rozumieją cyklicznej natury zjawisk.
- Zaburzone są **funkcje wykonawcze**, w skład których wchodzi kształtowanie, planowanie i realizowanie celów, które często są związane z funkcją płatów czołowych.
- Na podkreślenie zasługuje fakt, że upośledzenie umysłowe nie jest wcale normą u osób z FAS/E. Wyniki najnowszych badań wskazują, że tylko 25% osób z pełnoobjawowym FAS i mniej niż 10% z FAE kwalifikuje się do szkolenia specjalnego.

Osoby z FAS/FAE charakteryzują się nieodpowiednimi zachowaniami społecznymi.

- Są niezdolne do tego, aby analizować skutki własnego postępowania.
- Nie potrafią odczytywać podtekstów ukrytych w mimice, gestach czy słowach.
- Są one społecznie i emocjonalnie niedojrzałe.
- Dzieci z FAS/FAE, zwłaszcza w wieku dorastania, mają kłopoty z nawiązywaniem kontaktów z rówieśnikami. Są bardzo podatne na manipulację i wykorzystanie.
- Z powodu swojej ufności i łatwowierności często stają się ofiarami przemocy seksualnej, fizycznej, psychicznej.

FAS/FAE jest jednostką chorobową w 100% możliwą do uniknięcia, wystarczy, że kobieta w ciąży powstrzyma się od picia alkoholu w każdej, nawet niewielkiej ilości.

Dziękuję za uwagę.

